

СВОБОДА

PIK ЗАЛОЖЕННЯ 1888.
"СВОБОДА"
 "LIBERTY"
 виходить три рази на тиждень
 вівторок, четвер і суботу,
 ВАГА
 "УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
 Всі листи, моні-ордера і чеки треба вносити на адресу "СВОБОДА".

ESTABLISHED 1888.
"SVOBODA"
 "LIBERTY"
 the Ukrainian Newspaper
 published three times a week
 Tuesday, Thursday and Saturday,
 by Ukrainian National Association
 at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
 The best advertising medium.
 Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союзу -- "СВОБОДА" -- Official organ of Ukrainian National Association.

PIK XXIV. ДЖЕРСИ СІТИ, Н. ДЖ.; второк 26-го грудня 1916. Ч. 155. VOL XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, December 26, 1916. No. 155.

ДВІ ПРИСТАНИ НАД ДУНАЄМ ЗДОБУТІ.

Тульча і Ісакча в руках союзних військ. - 2.500 полонених Москалів.

Велика нужда серед румунських збігців в Росії.

АВСТРО-УГОРСЬКИЙ МІНІСТЕР ДЛЯ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ, БУРІЯН, УСТУПИВ.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

СОЮЗНИ ВІЙСКА ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО УСТЯ ДУНАЮ.—900 ПОЛОНЕНИХ.

БЕР.ЛІН, 22. грудня. — Союзні війська переломили вчора опір, який ставили останні російські армії в Добруджі, здобувачи становища Москалів на горах, котрі панують над околицею здвои Дунаю. Число полонених Москалів зросло о 900.

Російські війська пригтовляють с до переправи через Дунай в Бесарабію. (В руках Москалів знаходять с ще лише два міста, Тульча і Мачин. Оба міста лежать над самим Дунаєм).

В Галичині союзні війська віднесли значні успіхи на захід від Залозець, здобувачи передні російські становища.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

"АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: В полудневій Молдавії воєнне положення в останніх 24 годинах не змінило ся.

"В Добруджі наші війська просувають с постійно далше наперел. Протягом вчерашнього дня полонено на сім фронті поперех 900 Москалів.

"АРМІЯ АРХ. ПОСИФА: На північ від долини Тротус (на границі Семігороду)

союзні війська відбили повновий напад Москалів.

"АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Здовж ріки Двини і над Стоходом (на Волдині) відбувала ся вчора сильна перестрілка артилерії. Дві ворожі компанії на полудневій схід від Риги змушено до відвороту.

"В Галичині, на північній захід від Залозець, німецькі війська взяли приступом передні окопи російські і село Зличків, беручи в полон 34 Москалів і здобувачи 22 машинної кріси".

ДУНАЙСЬКА ПРИСТАНЬ, ТУЛЬЧА, ЗДОБУТА. — 1.600 ПОЛОНЕНИХ.

БЕР.ЛІН, 23. грудня. — Тульча, головна пристань над долинним Дунаєм (майже на границі Добруджі і Бесарабії), опинила ся в руках побідних військ Макензена.

Поверх 1.600 Москалів взято в полон у вчерашніх битвах в північній Добруджі.

В руках неприятеля знаходять с всего малий кусник землі, який лежить між Мачіном і Ісакчею.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

"АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Союзні війська взяли вчора приступом цілий ряд російських становищ у північній Добруджі і здобули пристань Тульчу над долинним Дунаєм. Число полонених вносить більше ніж 1.600. В руки союзних військ попало також значне число машинних крісів і велика воєнна добыча.

"Ціла Добруджа очищена з неприятеля з виником околиці між Мачіном і Ісакчею". (Віддалене між Мачіном, а Ісакчею вносить всего 30 км. Оба міста лежать над Дунаєм. Мачин є віддалений від Браїлї всего 10 км., а від Галацу всего 20 км.).

ЗДОБУТЕ ТУЛЬЧІ ОТВОРИЛО СОЮЗНИМ ВІЙСНАМ ДОРОГУ ДО БЕСАРАБІЇ.

ЛОНДОН, 23. грудня. — Вістка про останні успіхи німецьких союзників в північній Добруджі вплинула пригноблюючи на тушені військові круги. Тут панувало переконаня, що російські війська не лише будуть в силі оборонити свої становища в Добруджі, але навіть розпочнуть небаром проти наступ.

Здобуте Тульчі означає цілковитий союзний війська здобути другу дунайську пристань, ІСАКЧУ.

БЕР.ЛІН, 24. грудня. — Німецькі гармати острілюють північний берег Дунаю на цілий ліній, починаючи від Тульчі аж до Ісакчі. Вчора союзні війська здобули другу дунайську пристань, Ісакчу.

Рівночасно відбувають с завазті аж до босей ліній між границею Семігороду і Дунаєм, а передівим в околиці міста Римнін-Сарат.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

"АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Через дальші воєнні операції в Добруджі неприятель був привнесений уступити до північно-західного кута Добруджі.

"Північний берег Дунаю по обох сторонах пристани Тульчі знаходять с під огнем наших гармат.

"Союзні війська взяли приступом другу дунайську пристань, Ісакчу (35 км. на схід від Галацу).

ОДЕСА І КИТВ ПЕРЕПОВНЕНІ РУМУНСЬКИМИ ЗБІГЦІМИ.

ПЕТРОГРАД, 20. грудня. — Всі шляхи, які ведуть через границю Румунії, переповнені Румунами, які покинули свої хати і матки, утіваючи перед наступаючими військами Німців і Болгарів.

Величезна скільність нових збігців впровадила російське правительство в трудне положення.

Безчисленні товпи збігців заливають Одесу, Київ і прочі міста полудневної Росії. Всі вони позбавлені всяких средств до життя і без ніякої помочи. Росії вдало ся зазедати заспокоити зростаючі потреби своїх власних збігців, коли нараз опинила ся в ще гіршім клопоті. Тут треба взяти також ще й те під розвагу, що теперішня пора є для збігців найстрашніша, а головню з причини великого бруду одвіти.

Російське правительство помімо великих труднощій розвинуло сильну акцію при помочи різних добродійних комітетів, аби загодити нужду серед збігців. Велику прибутку віддав с цей акції також американський комітет допомоги.

Всі комітети звернули тепер всю свою працю для помочи румунським збігцям: В тій цілі побудовано здовж границі велике число тимчасових бараків та заложено публичні кухні, в яких роздають с даром страву румунським збігцям. Відчі виспалють відтак збігців партиями в глибо Росії.

Помімо тих всіх зусиль годі перемогти сь великої задачі, якої не має на своїх плечах жадна друга держава в такій степені, як Росія. Ряди збігців з кожним днем приростають с. Пошесті, мороз, бран повини, бран лінарського догляду, все те опричнина, що великі ряди збігців постійно зменшають ся.

В АВСТРІЇ:

МІНІСТЕР ДЛІ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ, БУРІЯН, УСТУПИВ.

ВІДЕНЬ, 23. грудня. — Часопис "Вінер Цайтунг" доносить, що австрійсько-угорський міністер для заграничних справ, барон Буріян, уступив зі своєю становища, а його місце обняв граф Чернін фон Худієц.

Граф Чернін фон Худієц є родом Чех і був передтим австрійсько-угорським послом в Букарешті.

Цсар іменував Буріяна міністром спільних фінансів на місце уступившого князя Гольдберг.

НЕБАРОМ МАЄ ВІДБУТИСЯ ЗАСТАНОВЛЕННЯ АВСТРІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ВІДЕНЬ, 22. грудня. — При творенню нового австрійського кабінету під проводом гра. Клим-Марцініча звертають передівим увагу на те, що головною задачею нового кабінету буде розважати важні питання економічн.

Також планує перенесати, що першим кроком нового кабінету буде сильняне засідання парламенту.

Австрійський парламент від початку війни не відбув ще ні одного засідання.

В АНГЛІЇ:

"ВІЙНА АЖ ДО ПОБІДИ", ЗАЯВИВ АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ.

ЛОНДОН, 22. грудня. — В палаті лордів і послів відчитано шні промову англійського короля. Зміст бесіди короля звучить:

"Мой Лорди і Панове! Протягом останніх місяців, які минули від часу, коли я в останнє до Вас промовляв, мій флот і моя армія в спілці з військами наших добрих і вірних союзників сповняли свою задачу з неустачкою відвагою, чуністю і витривалостію. Я є сильно переконаний, що завдяки зусиллям моїх військ, підпертим незламною рішучістю моїх підданців, будуть словенні цілі війни без огляду на те, як довго боротьба буде тривати. Моє правительство зістало лише в тій цілі зрештенованню, щоби якраз тим цілям посполити. Наші всі змаганя мусять стремити до того, аби війну з всією можливою енергією продовжувати, доки ми не привернемо назад праву, яку воготі нарушили, і доки безпечність Європи не буде оперта на тривалих основах".

АЛІАНТИ ВІДПОВІДАТЬ НА МИРОВОТУ НАТУ НІМЕЦЬКИМ ДОПЕРВА ЗА 10 ДНІВ.

ПАРІЖ, 23. грудня. — В урядових кругах планує перенесати, що нота президента Вілсона не буде мати жадного впливу на становище аліантів супроти Німеччини.

Відповіді аліантів є вже майже готові; розходять с лише о саму стилізацію. Помімо того відповідь не буде скорше відіслана як за 10 днів.

Зміст відповіді буде містити в собі аргументи, які були наведені в промові Ллойда Джорджа, Буріяна, Покровського і Соппа.

НА МОРЬ:

НА 3.600 ВЕЛИКИХ КОРАБЛІВ АНГЛІЯ ВТРАТИЛА 433.

ЛОНДОН, 23. грудня. — Секретар корабельної компанії в Ліверпуд, Норман Гіл, оголосив артикул, в яким предствалась шкідли, які потерпіла англійська торговельна флота підчас війни. Він подас між иншим отей дачі:

Пам'ятай, що Ти Українець, чи Українка!

Колі так, то покажи се ділом. Освідомлю тебе і свою родину. Найбільше причиняють с до поширення свідомості добра і статочна газета.

Тому "СВОБОДА" повинна знаходити ся в кожній українській хаті. УКРАЇНЦІ! Ану спотролюйте, чи дійсно кожний чесний Українець має в себе "СВОБОДУ"!

А коли в українській родині нема "СВОБОДИ", то треба її замовити; вона не дорога.

"СВОБОДА" коштує:

НА РІК \$2.50   НА ПІВ РОКУ \$1.25   НА 4 МІСЯЦІ \$1.00

В місті Джерси Сіті і поза границями Злучених Д-ржав:

Річно \$3.25   Піврічно \$1.75   На четверт року \$1.00

Адреса "С в о б о д и": така:

"СВОБОДА", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

"За 27 місяців війни, то є по концє жовтня, англійська торговельна флота втратила 433 кораблів, з яких кожний чинив більше ніж 1,600 тон. З початком війни Англія числила таких кораблів 3,600 на загальну суму 16 мільонів тон. Втрати вносять отже 12% зі загального числа кораблів, а 11% зі загального числа тон.

КОРАБЕЛЬНІ КОМПАНІ НЕ БУДУТЬ ОГолошувати КОРАБЕЛЬНИХ ЗВІТІВ.

НЮ ЙОРК, 23. грудня. — З Лондону надійшли ніні вісті, що вчора видало урядове заборону в справі оголошування корабельних звітів. Оголошувати дозволено лише на случай заточення корабля або якогось нещасного випадку.

Починую сего розпорядження було те, що німецькі підводні лодки на підставі корабельних звітів знали про час прибузі і відіду кораблів, що ім у великій мірі улегшувало половеане на кораблі.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОЮ І НАЙБІЛЬШОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ В АМЕРИЦІ!

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

Вже ввійшов з друку накладом "Свобода" Вибір поезій Івана Франка. Ся книжка обіймає 128 сторінок друку сучасного ятиса: Ятисає Іван Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Каад. — Камарі. — Наймит. — Прочта прже. — Сєй збірничок поезій повини захопити у кожного Українця, а перекладів прованій його вабути найбільшею товаристві і читальні. В теперішній порі, коли серія по наших громадах устрояють ся концерти в пам'ят Ів. Франка — ся книжка відістане комитетом таких сват незначайну прибутку. При помочи сь книжочки, в якій знаходять с обширна ятисає Ів. Франка, можна наладити гарний відіт та навіть в тій бєгату доброго матеріалу для деклямації. Наклад невеличкий, а ціна приступає для кожного, бо всего 35 центів. Замовляти належить вислати на адресу:

"СВОБОДА", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Ардан і його компанія про Січінського.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1933.

JOSEPH STEKREWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

PERMISSIONS:
United States: \$2.50 per year, \$1.25 per 6 months, \$0.40 per 3 months.
New York City and to foreign countries: \$4.00 per year, \$2.00 per 6 months, \$0.60 per 3 months.
Single copy 2 cents.

PERCIPULATA:
В США: \$2.50 на рік, \$1.25 на 6 місяців, \$0.40 на 3 місяці.
В Європі: \$4.00 на рік, \$2.00 на 6 місяців, \$0.60 на 3 місяці.

Address: **СВОБОДА**, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі листи надходити на адресу "Свобода".
Для надіслання замовлень надіслати долари чи чеки.
Часовий телефон 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF UNIVERSITY WOMEN
110 W. 42nd St. New York City

Всі листи надходити на адресу "Свобода" редакція не відповідає. — Уважно не звертати ся.

Хто слідив точно за причинами безголов'я серед українців в Америці, сей мусить признати, що головною коши не найвідомішню роллю відіграв отець Ардан і його компанія.

Не дуємомо тут наводити подій з минулих, але вистачить взяти під увагу ролю, яку грав і грає отець Ардан і його компанія від часу приїзду і. Січінського до Америки.

Ціль роботи отця Ардана знеса, хоч докорі, які до неї ведуть, є часто тайні і прикриті різними плашками. В голові отця Ардана зродила ся гадка, що він при помочи своєї компанії зможе не лише удержати ся на своїм порозі більше захитаним становищем, але також завдяки своїм проворностям і хитрості зуміє загорнути у свої руки шовки серед американських українців. Щоби одначе оселити, треба було знищити все те, що стояло йому і його компанії на додорі.

До осягнення своєї цілі уважав отець Ардан за konieczne: 1) захотити у своїх руках Український Народний Союз і 2) витворити серед духовенства партію, яка помагала би йому в його замислах. Він числив притім на те, що в притой стані йому боротьба між У. Н. Союзом а єпископом Ортинським.

ЗАСТРАШАЮЧЕ ПОЛОЖЕННЯ ВОЄННО-ПОЛОНЕНИХ НА СИБІРІ.

М. Гаверман, одна з членів американського Червоного Хреста, що була доглядачкою хорих на Сибірі, повернула до Злучених Держав, аби тут умістити ся про нещасливих, які дістали ся в руки Москалів і тепер перебувають у бараках на Сибірі.

Тамошні відносини — каже М. Гаверман — переходять границі нелюдяності. Ряди полонених Німців і Австрійців зносять пораз більш терпіння і є мала надія, чи хоч одна з них буде таким щасливим, що поверне назад до своєї вітчизни.

М. Гаверман заявила, що уживе всіх своїх сил на те, щоби лише допомогти воєнополоненим в Сибірі. Вона удаля ся на конференцію до секретаря Злучених Держав, Ленінга, однак він не звертає уваги на її оповідання і просить. До амбасадора Злучених Держав в Росії вислав Ленсінг телеграму, в котрій запитував його про положення полонених на Сибірі, але амбасадор Франсіс відгукнувся се питає.

Най Г. Амерленд з От. Луїс, Мо., заявила, що секретар Ленсінг дуже добре поінформований про сибірські відносини, але яка є причина його байдужности в тій справі, вона не знає.

С О Н.

Без вечері ліг він спати
В пізню годину
І все ні йому верало ся
Про рідну Україну.
Присно ся, що він бачить
Те рідне село.
Яке люблю між садками
Ніби спать лягло.
Навкруг села — луг зелений,
Широкі степице;
Тут задула квіє а гаї,
Там івола саянсе;
І дугою між травою
Річка протікає,
Брязчать коси, а в садочку
Соснові спиває.
Красне трохі ніж за морем
На рідній Україні!
Ось він уже в тій, теплій
І в своїй хатині —
В тій хатині, де в кімнаті
Бувок заглядає,
Ніби козак на уланю
Любку викидає,
А у друге нахилив ся,
Піднявшись у гору,
Той любовником, що на присні
Виріє із наволою,
Гостю раді, Збирать ся
До хати родина.
В серні радість. Батько й мати
Дивлять ся на синя:

лами вони не зможуть сього осягнути. Надто затеплений гонор отця Ардана не давав йому великої надії на добуду. Треба було ужити якогось нового средства, нових хитрощів, нового підступу.

Таким орудем до осягнення цілі має послужити отець Ардановий п. Січінський.

Чи п. Січінський прибув до Америки лише в порозумінні з отцем Арданом і його компанією, чи може навіть на бажане отця Ардана, свого ми напевно не знаємо. Знаємо лише те, що п. Січінський після свого приїзду через довгий час перебував в окруженні отця Ардана. Отець Ардан використав п. Січінського перш за все проти урядників У. Н. Союзу. Доказом, що п. Січінський дійсно утік з-відомого отця Ардана, може послужити те, що п. Січінський черв пільні час своїх зноєси з урядниками У. Н. Союзу відносив ся до них з недобром, що густо-часто заявляв навіть отверто.

Здасть ся, що отець Ардан зовсім був би недопустив до ніякого зв'язання п. Січінського до урядників У. Н. Союзу, коли би не справа фінансова.

Про приїзд і. Січінського до Америки довели ся урядники У. Н. Союзу доперва тоді, коли треба було грожити на процес. І дійсно, першим словом

Вони обі, М. Гаверман і Г. Амерленд, побачивши, що в державнім департаменті вони мало що, або таки нічого не відють, звернули ся з тою справою до сенатора Стона, председателя комітету для заграничних справ. Сенатор Стон заавив, що він приложити всі свої сили, аби зумиести державний департамент до випноєси своїх обов'язків. Він відбув в тій справі спеціальну конференцію із секретарем Ленсінгом, а на конференції повідомив обоі загадані жінчини, що Ленсінг прослідив уже цілу справу амбасадора Франсіс. Амбасадор Франсіс має в тій справі подати Ленсінгові відповідні поясненя.

Пані Амерленд відідала також конгресману Г. Купера, який в тій справі відбув довшу конференцію з Ленсінгом і його заступником, що має найточніші відомости про сибірські відносини.

Задля недостачі зеланничих воєзавоєби покинув, вислав з Америки, лежать покищо в Манжурії, а полонени терплять тимчасом голод і холод.

Секретар Злучених Держав, Ленсінг, заявив, що він не може собі уявити, чому власнито американський амбасадор в Петрограді йноусу і справу помічч полоненим на Сибірі і його дії телеграми, вислав до нього (амбасадора). В кожді разі сенатор Стон і конгресман Купер прирекли зайняти ся тою цілою справою.

„Ми гадали, що скорішше
Ляжем в домовину,
Ніж побачим тебе це раз,
Наш дорогий сину!...
Стій накрить, Батько каже:
„Гості дорогі!“
Аж кожному тее слово
У душі людській,
Всіх він просить, всім говорить
Любезні речі;
А матуся вже рихтує
Гуску кождої лени,
І барана, і свинину,
І добру винишкву.
(А в нас добре виждують
Отую горівку!)
Посиділи люди з себе
Чермезькі за смити,
Як правіли ся — аж любов
На них поглядали...
... і він і в свого батька
Сидьків сини став,
Аж маселчко по бороді
Його прилило,
Далі — дивно! Хата цезава...
Сердечний схопив ся...
Вже святаго, люд робочий
Всюди ворухив ся...
Він почувався, з ахима плонув,
В голові клявоти:
— Кудажі пійти, не спидивши,
Шукати роботи? —
Воладимир Сиротенко.
№ 109, 15. грудня 1916.

було: „Дайте гроші!“ Отець Ардан знав дуже добре, що без У. Н. Союзу і „Свободи“ не відеть ся зібрати потрібний фонд. Отець Ардан знав добре, скільки він потрафив би зібрати при помочи „Народної Волі“ і своїх членів, маючи за собою практику з минулих. (На його відоєси в старім краю отець Ардан зборив аж \$12,86, а коли прийшло збирати жертви на потерпілих у війні, то мистів статі „Чому я не дам“ і т. п.).

Кали отже розходило ся о фінансову справу, то отець Ардан, аби скинути з себе свій тягар, згодив ся радо на те, що в комітеті оборони п. Січінського засіло аж трох урядників У. Н. Союзу і то на всіх найважливіших становищах (Д. Капитула, председатель; А. Савка, касир; М. Угорчак, секретар).

Отець Ардан побоявся ся однак, аби не стратин вилну на п. Січінського. Тому, коли побачив, що п. Січінський надто часто заходить до „Свободи“, що мистів навіть в „Свободі“ з власним підписом статі, що є помічч при виданні двох книжок і т. п. — дуже занепокоєн ся. І в „Народній Волі“ появил ся небавом старий, в якій піднесено крик, що „Свобода“ взяла і. Січінського під курателю і хоче його використати для своїх цілей. П. Січінський, знаючи що се неправда, зобов'язав ся був навіть написати до „Народної Волі“ відповідне спростованє, але сього чомусь не зробив.

Отець Ардан снував дальше сіти, щоби обмотати п. Січінського і зробити з нього послушне оруде до осягнення своїх цілей. Рівночасно однак отець Ардан і його компанія, знаючи натуру п. Січінського, побоявали ся, щоби він не зріє в занадто велику силу і з часом

не виповні їм послушества. Було се іменно тоді, коли в Нью Йорку відбув ся величаво Український Союз і п. Січінський, яко секретар „Українського загального Комітету“, має взяти у свої руки політичний првід серед загальноамериканських українців.

О скільки ми відомо, першу кірину проти п. Січінського розпочав п. О. Мельник Ревюк, буншій ньюйоркській етальний кореспондент „Народної Волі“, а перерийний Ревюк співредактор сей часопису. П. Ревюк розпочав свою кірину тим, що не брав участі в останніх засіданнях Передсоюзного Комітету, не явив ся на Українським Союзі (хоч в протоколі з соймовим нарад п. Ревюк фігурує яко один із секретарів), не прийняв вибору на члена „Українського загального Комітету“ (що й сам публічно оголосив в часописі), вигорворвав на свого швагря, п. Січінського ріжні неостворені річі, а навіть грошя, що п. Січінського при найбільшій нагоді публічно чинно аневдаєт. Се можуть посвідчити урядники У. Н. Союзу, члени редакції „Свободи“ і п. Демидчук, який робив навіть заходи щоби заборонити сього скаждови.

З другої знова сторони в тісамий часі подібув акцію, хоч може більше потаїну, провадив отець Ардан, дякуючи до того повновласть своему асветителю, п. Стецишному, співредакторови „Народної Волі“.

Про се довідали ся ми з листів, писаних сього часу редакторами „Народної Волі“ до п. Джорджа Рафаловича.

Повинше наводимо зміст листу отця Ардана, який він дав п. Стецишному повновласть в його імені вести переписку і цілу акцію.

JNO. J. ARDAN
603 DEACON ST.

SCRANTON, Pa. Jan 22 1916

Dear Rayffell, Esq.
529-9 W. 124th St.
New York City

Darwin:
You have better daily mind
and content noted.
I have been ill and in bed
for the last two weeks and thus
for unable to give personal
attention to the very important
matter, but am Mr. M.
Stechel, the associate
editor of "Newspaper World",
has handled the situation very
nicely and will answer you
fully. You will hear that
I have any other information
and present a complete plan
of action in order to free some
of the people to act.
I hope that your efforts will
be aimed with success in the
very near future. I remain,
your very truly,
Jno. J. Ardan

Вл. Джордж Рафалович,
527-9 В. 124-та ст.,
Нью Йорк Сіті.
Високоповажений Пане:

Скрентон, Па., 22. січня 1916.

З біжучої хвилі.

На новім засіданні відомського Польського Клубу, що відбуло ся 19. жовтня б. р., директор технічної секції центрального бюро для економічної відбудови Галичини, радник Інгарден, зложив звіт із всього того, що зроблено в Галичині для відбудованих тих річій, які знищила війна.

У своїм звіті п. Інгарден сказав, що по конець мая 1916 р. в Галичині знищено цілковито 69.216 домів і 119.866 господарських будинків (молочарні, церкви, приходства і промислові будинки тут не вчислені). У 112 містах і селах знищено 16.000 домів і 17.000 забудован. По день 29. вересня знищено цілковито 29 римсько-католицьких костелів і 45 грецько-католицьких (українських) церков. Частинно знищено 143 костели і 108 церков. Цілковито знищено 29 римсько-кат. і 24 грецько-кат. приходств (плебаній), а частинно знищено 62 римсько-кат. і 47 грецько-кат. приходств. Знищено також 20 божиць. Разом знищено в цілости 20 в часті 944 святих.

Центральне бюро для відбудови Галичини розпочало свою роботу в першій половині червня 1916. З причини недостачі персоналу основано лише 16 будівельних бюро, замість пропозованих 19. Управі 10 а тих бур є в руках державних технічних урядників, 5 іншими управити техніки, настановлені цивільними властями, а 7 є під управою приватного архітекта.

Вліз осепні 1916 до кімця мая 1916 побудовано 25.976 привозоричних будинків та захист для бездомних.

Від часу творення тих бур до половини вересня побудовано слідуючі проворичні будинки: 1.002 однокімнатні доми, 3.131 студіал, 477 пом і 26 ріжних інших забудован. Тепер будують ся: 1.905 однокімнатних домів, 403 студіали і 34 пом. 4.775 доді побудовано заходами приватних людей. (Перемішль тут не вчислені); Разом побудовано 11.453 ріжних будинків.

По конець мая 1916 галицьке правительство видало на захист для бездомних квоту 18.736.243 корон. Сю квоту взято з фондів, основаних министерством краю.

Від часу отворення центрального бюро міністер публичних робіт дав 20 мільонів корон в червні 1916, а 50 мільонів корон в серпні 1916 р. З того фонду взято 21 мільонів корон на зладжене технічних конструцій.

„Волетін оф д. Нейменендік оф Ропія“ (ч. 9, з 27. падоліста 1916) піше:

Дня 15. падоліста б. р. російське правительство видало протест проти прокламції Польського Королівства. Ми не дуємомо мішати ся до спору міжнародного права між Росією і осередними державами, але не можемо повздержати ся від замітки, що акт з 15. падоліста мая, притім навіть в історії Східної Європи.

Перший з тих примірів датуєть ся 17. січня 1654 р. Того дня держава московського царя признала незалежним краєм українські території, які відлучили ся від Польщі через повстання, а цар призначив території до своєї держави і задав їм характер автономного краю. Сей договір заключено а 1654 р., а відновлено в 1659 р. в часі, коли Росія вела війну з Польщею. Після 8 років паніванья, в Андрусів-

ським мирі, польський король відступив легально цареві останнє Східної України.

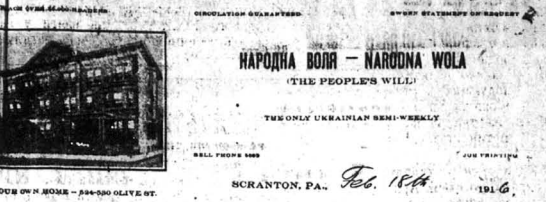
Другий випадок лучня ся в Фінляндії 18. По двохтій річній армія перешла до Швеції, ніби має продовжити бої. Фінляндія зрозуміла, що Швеція не зможе оборонити Фінляндії перед Росіянами. Шведський король, що був на тім божевідний, не міг зробити нічого в користь Фінляндії. В тім власне часі цар Александр І. запропонував Фінляндцям утворити з їх земель самостійний край, на якого чолі владар всі Росії має бути конституційним великим князем.

Фінляндці прийняли се пропозицію. Чотири стани: шляхту, духовенство, міщанство і селянство скинули на сойм, який зібрав ся в Борні 26. марта 1809 р. Російський цар Александр І. явив ся особисто повзвати чотири стани і по урочистім запереченні, що він бажав зепити новопризначеного до Росії землі всі привілей, зложив присягу перед представителями народу. Усе те злучило ся в часі, коли Росія вела війну з королем Швеції. Мир у Фінляндії, який відступила Фінляндія Росії, закінчено цілком 17. вересня 1809 р.

Іван Ардан.

В другім південнім листі розкривають редактори „Народної Волі“ об'єкт картин суворити П. Сичинського.

SCRANTON, PA. Feb. 18th 1916

Dear Sir:— I am able to include a cheque in my letter. You can not imagine how relieved I am. Mr Ardan has just written you a letter and he did not know that a cheque was just being prepared then. Now, we may start the work.

I think you very much for your information. I can not write too much about Mr. Sichynsky. I just wish to say, that he has had great hopes in the summer of the Socialist Peace Club. I am relieved to know that he was given to understand that he cannot much rely on help of Socialists.

I am a Socialist myself, in the meaning that I believe in Socialist economic still. I am too well acquainted with the Socialist movement to expect of Socialists impossible things.

As to Mr. Sichynsky, I suspect, therefore some sinister influences working on him and he is naturally suspicious (you have to excuse it if you know his history). That's why he seems to you to be rude and unreliable. He is prejudiced. Still he is the best man the Ukrainians have in U.S. He is very well acquainted with Ukrainian affairs, history etc. He is well adapted to the work of a political agent, so to say, and he can do more than anybody else in the publicity work of his good surroundings. I agree with you that he is not good as a leader, though.

Mr Ardan asks me to add to his letter that if you intend to go to Washington Feb. 24, kindly notify us when do you intend to go, which train etc.

I don't know who may be the man Mr. Nudys proposes to you for a possible contributor. I think his name is not R. It may Gregory Krivevsky of Edmonton, Alta. Here is also a rich Ukrainian Peter Bransch and his brother Andrew, both of Regville, Alberta.

P.S. I have not got the letter of your name yet. I will send it as soon as I can. Yours truly M. Stechynsky

Вископоважаний Пане; Скрантон, Па., 18. лютого 1916.

Найбільш я в можливості зв'язати чек у моїм листі. Ви не можете собі уявити, яку се мені принесло полегшу. Пан Ардан написав щойно до Вас лист, що чек до Вас дуже приготувано. Тепер ми вже можемо розпочинати роботу. Дякую Вам дуже сердечно за Ваші інформації: Я не можу писати багато про П. Сичинського. Хочу лише сказати, що він має великі надії на бенкет Соціалістичного Пресового Клубу. Мені подобалося, коли я дізнався, що йому дали до зрозуміння, що він не може покласти великих надій на поміч соціалістів.

Я самий же соціалістичний, в такім значенні, що вірю в соціалістичну політичну економію. Однак-я завжди об'єктований з соціалістичним рухом, аби надіятися на соціалістів неможливих речей. Щодо П. Сичинського то я підозрюю, що на нього діють нечесні впливи, а він є очевидно недобропорядний (знаючи його історію). Ви се оправадете). Се є причиною, що він видається ся Вам шорстким і неслухняним. Він є упевнений. А одначе добре об'єктований з українськими справами, історією і т. п. Він дуже добре надає ся до праці, так би сказати, політичного агента і може зробити більше ніж котнебудь інший в публіцистичній роботі, як би був в добрім окруженні. Я гадаю ся з Вами, що він одначе не є добрим на провідника.

Пан Ардан просить мене додати до його листа, що коли Ви маєте намір їхати до Вашингтону 24. лютого, то будьте ласкаві повідомити нас, коли наміряєте виїхати, яким поїздом і т. и. Я не знаю, що то має бути тим чоловіком, которого П. Рудик пропонує як можливого підпомагача. Думаю, що він не називаєт ся Рз. Може ним є Григорій Крайківський з Едмонтону, Альберта. Є також багатий Українець Петро Зварич і його брат Андрій, оба з Вегреви, Альберта.

З поважанням. М. Стечынський.

З новисного листа бачимо, що отець Ардан і його компанія зовсім не криють ся зі своїми підлягми суворити П. Сичинського. П. Сичинський піде 18. гади... надієт ся добре до праці, та би був в добрім окруженні. Одначе він не є добрим на провідника. Так писала арданівська компанія ще в місяці лютому про Міроставця Сичинського, і то до людей зовсім чужих, а іменно до П. Рафаловича, которого відтан П. Сичинський закаркав до суду о відшкодуванні в сумі 100.000 доларів за образу чести.

В який спосіб оправдає чести компанія таке поштування суворити П. Сичинського? В яких свідаті представляти себе отець Ардан і його товариші? Як журачено і по фарисейским виглядає пінн оборона П. Сичинського на сторінках „Народної Волі“ зид пера тихсаких людей, котрі вже від давня копали під ним яму! Яке чото мають інші отець Ардан і його компанія виступати в оборони П. Сичинського, того самого, під яким вони потайки рили? Облудниці і фарисеї!

БІТВА НА НАРАЙКОВО.

(Кореспонденція з голосної кватири, 5. лютого 1916).

Почувши від вересня 6. р., коли то Росіяни старали ся здобути Галич, бовсва армія Австрійців тигеть ся від Березан, понад ріку Нарайку аж до Галича. Хвилево відважи ся Росіянам червирити Нарайку і укріпити свої позиції на західнім березі. Від 5. до 6. жовтня вони дуже часто старали ся деролюмити бовсув ліною Австрійців між Золотою Липою і Нарайкою. Около 8. днівшої фронтного війська кинули Росіяни на фронт між Долошиною Липцею і Березанями. На тім фронті довший час розгравали ся кроваві битви, але Росіянам не вдало ся посувати влад австрійський фронт.

Дня 15. жовтня о години 7-мія роти Росіяни розпочали на становища союзних війск здовга фронт на Нарайковому сильній гарматній огоні, який продовжав ся протягом трох днів. Тоді Росіяни всіма силами почали атакувати фронт між Долошиною Липцею і Болішевицями. Атак їх не вдав ся і вони зі страшинами страями муслили подати ся влад.

По неувачахиха данях яновичин Болішевиць три сторіські позиції виконали три атаки на становища Австрійців на поуду від села Свистільники. Всі три атаки відбито.

Віттак наступила ніч, а з нею і пінна тишина. Ліше в Болішевиць російська сторожа в числі 30 жовніврів старала ся черевити ріку Гинду Лину. Її однак скоро спостережено і прогнано.

Другого дня рано Росіяни приготували ся вже до поновного атаки. Нагромадили велику скількість війсків і з 45 батарей нутили гарматний огонь на становища союзних війск здовга ліній від устя Нарайки (Нарайка впадає до Гинди Липи зараз на поуду від Болішевиць) аж на північ від Долошиної Липи. Перед полуднем Росіяни знова пішли до атаки, але й за сям разом атак відбито. В поуду повторили ся тасема історія. І третій напад Російин відбито.

Полуднем австрійсько-німецько-турецькі війська розпочали наступ на становища Російин. Пінна охороню гарматного огню їм вдало ся відшунувати російський фронт влад, забираючи при тім 350 російських жовніврів до неволі.

Вечером все утихло. Росіяни побачили, що їх зусилля над Нарайкою даремні. Протягом тих двох днів вони страдили около 25.000 жовніврів. Стради противної сторони в порівнянні зі страями Російин були невеликі.

Через ніч обі сторони приготували ся до атаків. Другого дня сильні відділи німецьких гренадирів черевили фронт Російин недалеко Свистільник, здобуваччи притім сильні російські укріплення і беручи в полон 1.500 жовніврів. Передні сторони Нмців вдарили зараз в сторону свистільницького ліса, а прочі війсків під проводом генерала Герока перейшли на східній берез Нарайки і почали атакувати шійий російський фронт між Свистільниками і Сноморохами. Вже 22. жовтня шійий східній берез Нарайки находив ся в руках союзних війск.

Дня 31. жовтня турецькі відділи заатакували російські становища на поуду від сходу від Мечшовца і здобули їх.

Куди се піну, гармати дальше ревуць, чую, як надмірно кулі прошивають воцху.

КОЛИ У ВАШИХ МІСЦЕВОСТИ НЕМА ТОВАРИСТВА ЧИ БРАТСТВА, ТО НАЛЕЖИТЬ У В. И. СВОБОДУ ПОСЛАГАТИ СЯ ТАКЕ ТОВАРИСТВО ЧИ БРАТСТВО ЗАЛОЖИТИ І ВПИСАТИ ДО У. И. СВОБОДА

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУПНИХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВІ

EXCELSIOR WATCH CO. 101. Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

Д. Б. ГОГЕНБЕРГ, славний спеціаліст зі старого краю

Горжач всім терпачим Русинам тає мушачи ан і величачи свої успішні лікарські устатки, алчить з навілпшим і навілпшим успіхом РЕМАТИЗМ, БОЛІ НЕДОМАЖИ РОДУЛОВА, НЕДУГІ УТРОБИ, НИРОН, ЗРІВУБЕНІ ЖИМ, ТЕМЕРОВІ ТРИТУРИ АБО ЗУВУБЕНІ МОЧОВОГО НАНАЛУ, НЕДУГІ ВЕНЕРИ, ЯК РІВНОМ ПОСІДАНІ НАСІДАНІ ТАЙНИ, НЕДУГІ, НЕДУГІ СІРНИ, РІЖНІ ЗАТРОСКИ І ПРОЧІ. І Т. Д.

Dr. V. HONENBERG, 304 2nd Ave., (між 17. 18. ст.) New York City.

МОЧОВІ ВИДІВКИ MIDY

Dr. KOLER, 638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.

Dr. KOLER є одомлює Лікар в Пітсбурзі, штат Пенсильванія, в Варшаві, має 18 літ досведу лікувати всі види хвороб, які не вдало ся лікувати іншим способом, уклад, неміч у м'язі, всім видам мочового вровади, ліній, анкиди сирні, свербачні, шорфони, надуть мікра і інші, пошкіджені в нечистоті крові, або блудні молодости. Нагодит ся особисто: поштою не ліку.

ВНЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА З СПІВАМИ В. ДЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦ

СЯ НИЖНЯ НАДАЄ СЯ ПОВНИ ДІЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВИДГОРА ПОТРИБНО ВСЕГО В ЖЕНЦИН 1 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦЕНТ. ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ \$3.35.

Замовляти і гроші посилає до: "СВОБОДА" 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЖЕНЩИНА-АДВОКАТ

DOCTOR MULLIN, СТАРИЙ ІЗВІСТЫЙ МЕДИЧНИЙ СПЕЦІАЛІСТ

409 FORTNY AVE., PITTSBURGH, PA.

ХОРІ ЛЮДИ! Dr. LEONARD LANDES. 140 EAST 22 ST. N.Y.

КНИЖОЧКИ ПЛАТІНЧІ для Братств і Товариств з додатком листів, статистик, носкресних і інших писень церковних. ЦІНА 20 ЦЕНТИВ.

ВЖЕ ПОРА ЗАМОВЛЯТИ КОЛЯДИ І ШЕДРИВИ НА РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕНІ з додатком листів, статистик, носкресних і інших писень церковних. ЦІНА 20 ЦЕНТИВ.

ОДИНКА ХРИСТЯНСЬКА ШКОЛА ШОФЕРСТВА. КУРС \$10

ABEN AUTO SCHOOL. 506 N. York, N. Y.

СПЕЦІАЛЬНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Pittsburgh Photogr. Company, 1331 Penn Avenue, Pittsburg, Penna.

DETROIT, MICHIGAN.

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЮ УКРАНСЬКУ ПУБЛИКУ МІСТА ДЕТРОЙТ, І ОКОЛИЦІ, ЩО Я ОТВЕРИВ

МЕДИЧНИЙ ОФІС В ЯКІМ ПРИЙМАЮ НЕДУЖИХ І ЛІЧУ ВСЯКІ СЛАБОСТІ.

Dr. A. LAPPNER, 61 MONROE AVE., DETROIT, MICH.

ВІТАМІД \$250.000

R. MORGAN ELLIOTT & CO. PATENTED ALIQUOTS. 717 WOODWARD BLD., WASHINGTON, D. C.

THE NEW NATIONAL ASPIRATIONS IN EASTERN EUROPE.

By JACOB W. HARTMANN, Ph. D. Asst. Professor of German Literature, the College of the City of New York.

When you begin the study of Russian you are told that the language is divided into three dialects, each limited chiefly to certain section of the country...

that I should remember the first time I ever met with the name. It was somewhere in Voltaire's "Histoire..."

I have again picked up Voltaire's biography of Sweden's most famous king and there (Book Eight) I find one of the passages alluded to above...

And then Voltaire goes on to recount the fascinating tale of the hetman Mazepa and his revolt against Peter the Great...

They do not all live in Russia. The "Little Russian" territory laps over into Austria...

I never understood until two years ago how complete is the attention paid in Austria to the linguistic needs of the various racial elements composing the population...

Now, where do the "Little Russians" come in? They are the "Ruthenians" just mentioned; in Austria and Germany their language is called "Ruthenian"...

Lemberg and Czernowitz print the books that "Little Russians" read, not only in Austria, but throughout the south of Russia...

No "Little Russian" likes to be called a "Little Russian." He calls himself and his language "Ukrainian" and his country "Ukraine"...

The little paragraph from Voltaire, quoted above, is an excellent summary of the entire history of the Ukraine, explaining even its present political position...

But after the death of Vladimir his vast Russian Empire was divided up, and his original Ukrainian Kingdom fell a victim to the military prowess of the then powerful Lithuanian State...

It is hardly necessary to review the many sufferings the Ukrainian nation must have gone through under its successive Lithuanian, Polish and Russian masters...

Ukrainian or know of the remarkable history of their national organizations in the past. Voltaire is presumed to have been misled by the Russians...

How have the Ukrainians fared in Russia, Poland and in the Austrian province of Galicia? Exactly as in Russia, only in these western nations their oppressors have not been Russians, but Poles...

At present, however, things are far from settled in that province of Austria, and no Utopian territorial divisions have been attempted. The Poles have been holding down the Ruthenians for generations...

To show how far this lack of intellectual leadership results in a weakening of the presentation of the Ruthenian case, we have only to glance at the Ruthenian representation in the capital of the empire, Vienna...

The history of the Slavic nations was so prolific in more striking assassinations during the first decade of the twentieth century...

Вне вышла з другу Душе весела оперета в 3-ах діях ОХІ НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

Завоювати поведати до: СІВЦЮВУ 41, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КОЖДИЙ ЧЛЕН УКР. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДАТНИК "СВОБОДИ"

коли пришло 10 арештів своїх знайомих, до котрих "Свобода" не приходить, а хотіли би "Свободу" читати, отримав Д А Р О М

Г А Р Н У Ч О К Н И Ж О Ч К У Прислати адресу до: "СВОБОДА", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДЛЯ МУЩИН 30 ЛІТ ПРАКТИКИ ВІКЛОЧНО ДЛЯ МУЩИН Мій офіс є збіжним читачам часопису "Свобода"...

Dr. BRYAN, 333 East 17th Street, NEW YORK, N. Y. (поверхі першою і другою поверхами) Офіс отворений кожного дня з 9:30 до 9:00 ранку до 9:00 вечору...

Elias Rosenthal АДВОКАТ. ЗВІСНИЙ УКРАЇНЦЯ В АМЕРИЦІ 302 Broadway, 13th Floor, NEW YORK, N. Y.

day was June, 1903. He was sentenced to death by hanging. After his lawyers had made two appeals from this sentence on the ground that Syechynski's offense was a political one...

No account of the Ukraine should close without having given some indication of the literary work of the nation's great writers of the people. For an oppressed race, which has had only occasional glimpses of autonomy in the ten centuries during which we have had any record of it...

